

Deventer verhaal eind jaren '60.

Burgemeester Bolkestein van Deventer

(Allard van Lenthe, 2023)

Terwijl burgemeester Gijs van Hall van Amsterdam de Provo'tijd niet overleeft, loodst burgemeester Nico Bolkestein Deventer moeiteloos door de ordeverstoringen van de roerige jaren '60.

Hij stuurt bij ordeverstoringen geen politie, hij gaat er zelf op af.

In zijn nieuwjaarsrede 1970 zegt de burgemeester: 'Provo's en geestverwanten zijn oprechte, weldenkende jongelui, waar je wat van kan leren. Ze houden ons bestuurders wakker!'

Ik ben in de jaren '60 provo en geestverwant, eerst in Amsterdam, daarna in Deventer.

In Deventer werk ik in het Culturele Jongeren centrum De Zambar van de Stichting Sociaal Cultureel Werk Deventer. De Zambar is het centrum van seks, drugs en rock and roll van de stad.

Terwijl half Deventer met een scheef oog langs De Zambar Brink 30 loopt, gaat burgemeester Bolkestein er nu en dan naar binnen.

Ik ben 20 jaar, ik zeg: 'Dag meneer Bolkestein'.

De burgemeester is 60 jaar en zegt: 'Dag meneer Van Lenthe'.

Progressief

Burgemeester Bolkestein is een ouderwetse, statige man.

Ik zie hem wel eens tussen de middag bij het Rielerbad. Hij is dan op een zwarte fiets met zwemspullen opgerold in een witte handdoek onder de zelfbinder op bagagedrager.

Hij fietst stapvoets, hij komt langzaam vooruit.

Toch is hij ongekeend progressief.

'Hij was politiek links,' schrijft zijn biograaf Clemens Hogenstijn, 'maar niet in de traditionele SDAP-stijl van de Deventer arbeidersbeweging. Hij hoorde bij een kleine intellectuele groep sociaal democraten, die waardering had voor vernieuwende maatschappijkritische initiatieven!'

Hij is heel geïnteresseerd in het jongerenwerk. Hij is gefocust op vernieuwing en vernieuwing komt van jongeren en jongvolwassenen. Van wie anders?

Nieuw Links, D'66, PSP, Provo, Rooie Vrouwen, allemaal 20-ers.

De Beatles, de Rolling Stones, Herman Brood, Gerard Reve, Jan Wolkers, allemaal 20-ers.

Hij zegt: 'In het Jongeren centrum en in het Stadhuis begint de vernieuwing in kleine kring. Als het hout snijdt en het krijgt de wind in de zeilen, gaat de vernieuwing in steeds bredere kring leven. Dan is de samenleving weer een stápje verder!'

Elk jaar met oud en nieuw houdt hij een toespraak over een omstreden politiek onderwerp. Hij doet dat op persoonlijke titel. Over de krakersactie 'Het sleutelgat' in het verwaarloosde Bergkwartier, zegt hij: 'Illegale bewoning is beter dan deze jarenlange leegstand en verpaupering!'

Bij de actie 'Blik van de Brink' zegt hij in het Deventer Dagblad dat de gemeente er maar eens over moeten denken om de binnenstad autovrij te maken. Het linkse college van B en W in Groningen-stad is er al een heel eind mee op weg.

Hij draagt breeduit dat Deventer in het buurthuis De Kartuut in Keizerslanden de eerste crèche in Nederland begint. Hij doet dat in een tijd waarin de meeste partijen tegen gesubsidieerde kinderopvang zijn.

Hij opent de eerste homo-sociëteit aan de Bokkingshang in een tijd, waarin de homo's nauwelijks de kast uit durven te komen.

Wanneer hij het niet eens is met activisten, zegt hij dat ook. Zo is hij kritisch op de NVSH en de Rooie Vrouwen; hij verzet zich tegen de vestiging van een abortuskliniek in Deventer.

Ook spreekt zich uit tegen een permanent verblijf van gastarbeiders in Nederland en verbiedt hij demonstraties tegen NATO-shows schepen in de IJssel.

'Daar ga ik niet in mee!' zegt hij.

Het Bergkwartier.

Het gemeentebestuur geeft in de eindjaren '60 prioriteit aan nieuwbouwwijken en stadsuitbreiding, maar Burgemeester Bolkestein is een monumentenman en heeft een zwak voor de renovatie van de binnenstad.

Hij verhuist met zijn gezin naar het Bergkwartier.

Het Bergkwartier is in de eindjaren '60 een achterbuurt. De helft van de huizen is onbewoonbaar verklaard, de Bergkerk is een ruïne, het historische centrum van de stad is in de Tweede Wereldoorlog flink in verval geraakt.

De familie Bolkestein gaat in het Huis Zevenaar wonen. Om het Bergkwartier meer maatschappelijke aanzien te geven.

Het Huis Zevenaar is een monument uit Zevenaar. Het stond er in de weg, werd daar steen voor steen afgebroken en door de NV Bergkwartier Maatschappij tot Stadsherstel naar Deventer gehaald. Hier werd het steen voor steen opgebouwd, waarmee 'een lelijk gat' in de Menstraat werd gevuld.

Wanneer ik in 1971 stop met mijn werk in het cultureel jongerencentrum, ga ik een keer bij de familie in het Huis Zevenaar op bezoek.

Buurtten.

Daar zit ik met een lange man in een te kleine stoel en een kleine bewegelijke vrouw, die koffie met koek brengt en even later de lege kopjes komt halen.

'Hij leest veel en hij schrijft graag,' zegt ze. 'Nee, we kijken niet veel naar de tv. Nee, we gaan zelden naar de Schouwburg en van voetballen houden we al helemaal niet!'

'Mijn vrouw is lid geworden van DS '70!' zegt de burgemeester. 'Ze is teleurgesteld in de PvdA met 'Tien over Rood.'

'Voelt u zich bij DS '70 beter thuis?' vraag ik haar.

'Ja.' zegt zij.

Een boek over Provo.

Burgemeester Bolkestein is bezig met een studie en een boek over de Provo-Amsterdam, waarbij zich afvraag of de Provobeweging heeft geleid tot wantrouwen in de overheid en tot ondermijning van de democratie en de rechtsorde.

Hij zegt het zo: 'Provo is samen met de hippie- en New Age beweging een keerpunt in de recente geschiedenis. Ik wil dit keerpunt wegen en kijken hoe de overheid zich hierbij staande weet te houden.

Moet de overheid het verzet tegen de bestaande rechtsorde gedogen of moet ze het verbieden en bestraffen? Zeg het maar! '

De lange man kijkt me olijk aan, hij heeft er schik in.

Ik zeg: 'Gedogen natuurlijk! Gedogen en waarderen. Het zijn idealisten, het zijn kunstenaars, ze vernieuwen, ze vitaliseren de democratie en de rechtstaat!

Dan staat mevrouw Bolkestein naast me. Ze vraagt of ik er bezwaar tegen heb dat zij erbij komt zitten.

We wachten tot ze erbij komt zitten.

Ik zeg: 'Een linkse burgemeester als Gijs van Hall had Provo moeten omarmen. Dat heeft hij niet gedaan. In tegendeel: hij heeft alleen

maar geroepen heeft dat provo's staatsgevaarlijk zijn; dat het schorriemorrie is.

Wanneer de politie en Justitie er niet meer tegen op kunnen, zit burgemeester Gijs van Hall met zijn handen in het haar. Dan komt Van Hall ten val.

Burgemeester Bolkestein kijkt me aan. 'Ik begrijp het', zegt hij.

Ik kijk ik op m'n horloge, ik wil graag naar huis.

We staan op, meneer en mevrouw laten me uit.

Ik zeg: 'Dank u voor de avond en voor uw betrokkenheid bij het Jongerenwerk!'

De burgemeester zegt: 'Insgelijks!'